

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“___” травня 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу»

на тему: **«ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНУ ТА ЗАХОДИ
ЩОДО ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)»**

Виконавець:

Студентка ФЕУП

Лукіна Анастасія Володимирівна _____

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Клевцевич Наталія Анатоліївна _____

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	6
1.1. Інвестиційна привабливість регіону та фактори, що її визначають	6
1.2. Методичні підходи аналізу інвестиційної привабливості регіону	11
1.3. Зарубіжний досвід забезпечення інвестиційної привабливості регіону	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	26
2.1. Загальна характеристика рівня інвестиційного потенціалу регіону	26
2.2. Аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в економіку Одеської області	33
2.3. Фактори, що визначають інвестиційну привабливість регіону ..	43
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	48
3.1. Пріоритети регіональної інвестиційної політики	48
3.2. Інструменти забезпечення інвестиційної привабливості Одеської області.....	52
ВИСНОВКИ	59
Список використаних джерел	62

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку інвестиційна діяльність відіграє важливу роль у забезпеченні стабільного економічного розвитку окремих галузей економіки, регіонів держави та економіки країни загалом. Держава в цьому процесі відіграє роль координуючого центру. Подолання інвестиційної непривабливості окремих регіонів вимагає чітких і скоординованих зусиль, складовою частиною яких має стати визначення конкретних пріоритетів інвестиційної політики.

Інвестиційна привабливість може розглядатися на рівні держави, галузі, регіону і, врешті-решт, підприємства. Підприємство у цій системі є кінцевим пунктом вкладення коштів, де реалізуються конкретні інвестиційні проекти.

Питання формування інвестиційної привабливості регіону для бізнесу, безперечно, є одним із найактуальніших у діяльності місцевих органів влади та управління. Тому інвестиційна привабливість регіонів дедалі частіше опиняється у полі зору влади, міських громад, підприємців-інвесторів, які намагаються залучити в Україну і конкретні її регіони інвестиції в обсязі, необхідному для нормального економічного розвитку.

Кожен інвестиційний проект в першу чергу має конкретну спрямованість і з найбільшою ефективністю може бути реалізований у тих регіонах, де для цього маються найкращі умови. Тому важливу роль у процесі обґрунтування стратегії інвестиційної діяльності підприємств відіграє аналіз і прогнозування інвестиційної привабливості регіонів.

Дослідження проблеми та вивчення питань інвестиційної привабливості регіонів України сьогодні набуває особливої актуальності. Теоретичним і практичним аспектам інвестиційної привабливості регіонів присвятили значну кількість праць провідні вітчизняні і зарубіжні дослідники, серед них: Сидор Г., Асаул А., Іщук С., Кулініч Т., Степаненко С., Каркіч І. та ін. Однак бізнес приймає рішення про інвестування з урахуванням поточної ситуації, що склалася у відповідному регіоні. Тому для нього вкрай важливо володіти

інформацією відносно рівня інвестиційної привабливості регіону як пріоритетного місця інвестування. Це обумовило актуальність теми та визначило її мету.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити теоретичні, методичні та прикладні аспекти аналізу інвестиційної привабливості регіону та надати позиції відносно шляхів її забезпечення на регіональному рівні.

Мета роботи реалізується через конкретні завдання:

- з'ясувати економічну сутність інвестиційної привабливості регіону та фактори, що її визначають;
- описати методичні підходи аналізу інвестиційної привабливості регіону;
- вивчити досвід зарубіжних держав у забезпеченні інвестиційної привабливості регіону;
- охарактеризувати рівень інвестиційного потенціалу регіону Одеської області;
- провести аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в економіку регіону;
- систематизувати фактори, що визначають інвестиційну привабливість регіону;
- визначити пріоритети регіональної інвестиційної політики;
- запропонувати інструменти забезпечення інвестиційної привабливості регіону з урахуванням досвіду зарубіжних держав.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів аналізу інвестиційної привабливості регіону та розробка пропозицій відносно шляхів її забезпечення.

Об'єкт дослідження – процес аналізу рівня інвестиційної привабливості Одеської області.

Методи дослідження. У роботі використані методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, спостереження, порівняння, оцінювання, метод SWOT-

аналізу рівня інвестиційної привабливості регіону, а також табличний та графічний метод обробки інформації.

Інформаційна база дослідження. Основою дослідження слугували дані Головного управління статистики в Одеській області, Державного комітету статистики України, департаменту економічного розвитку та стратегічного планування Одеської обласної державної адміністрації, наукові публікації та монографічні видання українських і зарубіжних вчених з проблеми, яка досліджується.

ВИСНОВКИ

Результати проведених досліджень дозволяють зробити такі висновки.

1. Інвестиційна привабливість регіону є складною економічною категорією, на основі якої формується характеристика спроможності регіону залучати капітал. Вона визначається факторами інвестиційної привабливості і регіональною інвестиційною політикою. Під факторами інвестиційної привабливості регіону розуміються процеси, явища, дії об'єктивного характеру, що впливають на інвестиційну привабливість регіону і визначають його територіальні особливості. Регіональна інвестиційна політика розуміється як процес, що визначає територіальні особливості регіону.

2. Розраховують інвестиційну привабливість регіону різні установи та організації за власними підходами. Систематизація різних методик аналізу інвестиційної привабливості регіону дозволяє об'єднати їх в три основні підходи: статистичний, експертний та рейтинговий.

3. Формування й впровадження регіональної інвестиційної політики регіону являє собою комплексне багаторівневе завдання, кожний з етапів якого вимагає окремого відпрацювання й постійної адаптації до умов функціонування соціально-економічної системи регіону, що постійно змінюється. У процесі реалізації інвестиційної діяльності всі її учасники використовують поєднання різних методів з відповідною розмаїтістю форм, стимулів і обмежень.

4. Одеська область – один з найперспективніших регіонів півдня України, що володіє високим потенціалом для інвестування. Відмінними особливостями регіону є розвинена транспортна інфраструктура, широкі транзитні можливості, розвинений аграрний сектор, перспективний туристичний комплекс, значний науково-освітній потенціал.

За 2019 рік підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 20648,9 млн.грн капітальних інвестицій, що у розрахунку на одну особу становить 8863,5 грн.

5. Середній темп зростання позитивного сальдо ПІІ Одеської області склав 102,6%, а середній темп приросту – 2,6%. Перше місце серед країн-інвесторів ПІІ в економіку Одеської області стабільно займає Кіпр. Його інвестиції продовжують витіснити з економіки області акціонерний капітал розвинених країн світу та забезпечують загальні показники приросту припливу ПІІ до регіону.

Упродовж 2010-2019 рр. для іноземних інвесторів в економіку Одеської області були пріоритетними такі види економічної діяльності: операції з нерухомим майном (середній темп приросту ПІІ 12,7%); професійна, наукова та технічна діяльність (12,7%); промисловість (7,2%); транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (2,0%).

6. Загалом Одеська область потрапляє до групи регіонів з високим рівнем інвестиційної привабливості, високим рівнем прямих іноземних інвестицій на жителя та середнім рівнем зростання регіональної економіки. Сильними сторонами, що формують інвестиційний потенціал регіону є вигідне географічне розташування, кваліфіковані кадри, розвинута інфраструктура, потужний туристичний потенціал.

7. Стратегічним видом діяльності для Одещини є розвиток рекреації та туризму. Тому важливим завданням регіональної інвестиційної політики є інвестування у структурну модернізацію регіонального туристично-рекреаційного комплексу та застосування інноваційних туристичних технологій.

Одеський регіон вирізняється вигідним транспортно-географічним положенням, що зумовило провідну роль транспорту у його розвитку. Тому серед головних пріоритетів – розбудова та розвиток національного логістичного хабу на території Одеської області, збільшення вантажо- та пасажиропотоків.

Також для Одеського регіону є важливим формування сприятливого інвестиційного клімату для залучення інвестиційних коштів у розвиток провідних галузей економіки, такі як: агропромисловість, інфраструктура,

туризм, сфера ІТ-технологій, енергетика та сприяння місцевим товаровиробникам у пошуку нових ринків збуту з метою підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки.

8. Реалізація заходів за складовими регіональної інвестиційної політики забезпечить створення сприятливого інвестиційного середовища в регіоні, поліпшить конкурентні позиції регіону в залученні інвестиційних ресурсів, сприятиме суттєвому нарощенню приватних інвестицій, зокрема й прямих іноземних інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сидор Г.В. Інвестиційна привабливість регіонів. *Сталий розвиток економіки*. 2015. №2 (27). С. 184-189.
2. Мезенцев К. В., Підгрушний Г. П. Привабливість території для проживання людини: методологічні та прикладні аспекти дослідження. *Український географічний журнал*. 2015. № 1. С. 32-41.
3. Асаул А. Систематизація факторів, характеризующих інвестиційну привлекательность регіонів. *Регіональна економіка*. 2004. № 2. С. 53-62.
4. Задорожна Я. Є., Дядечко Л. П. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2007. № 2. С. 32-35.
5. Іщук С.О., Кулініч Т.В. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект. *Регіональна економіка*. 2010. № 3. С. 71-78.
6. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств. *Економіст*. 2001. № 10. С. 52-61.
7. Момот Т.В. Інвестиційна привабливість акціонерного товариства: удосконалення сучасних методик оцінки. *Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління*. 2005. № 4(34). С. 117-122.
8. Борщ Л. М., Герасимова С. В. Інвестування: теорія і практика: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 685 с.
9. Степаненко С.В. Інвестиційна привабливість регіонів та інноваційна політика в контексті сталого економічного зростання. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/10.pdf>
10. Стратегія розвитку: інвестиційний вимір: монографія / за ред. проф. Гуткевич С. О. Харків, 2016. 162 с.
11. Каркіч І. О. Інвестиційна привабливість регіонів України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія

«Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НУ«ОА», березень 2017. № 4(32). С. 88-91.

12. Кремень О. І., Куберка В. І. Особливості оцінювання інвестиційної привабливості регіону. *Прикладна статистика: проблеми теорії та практики* : зб. наук. пр. К., 2010. № 7. С. 212-224.

13. Кононський С.І. Формування і реалізація регіональної економічної політики у сучасних умовах. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_1_018.pdf

14. Лиса О. І. Напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки Західного регіону України. *Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць*. Львів: РВВ НЛТУ України. 2011. Вип. 21.03. С. 203-211.

15. Шелупина В.О., Пригара І.О., Новикова І.В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону на прикладі Сумської області. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 21. Частина 2. 2016. С. 125-129.

16. Мамуль Л. О., Чернявська Л.О. Нові методичні підходи до аналізу інвестиційної привабливості регіонів. *Вісник економічної науки України*. 2007. № 1 (7). С. 83–89.

17. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізм) / наук. ред. д.е.н., проф. П. Ю. Беленький. Львів, 2002. С. 308.

18. Краківська В. Я. Інвестиційна діяльність та інвестиційна політика в регіоні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 4. С. 8–10.

19. Гоцуляк Л.В. Інвестиційна політика розвинених країн в умовах становлення інноваційної економіки. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3330>

20. Паспорт Одеської області. 2019 р. 76 с. URL: <https://oda.odessa.gov.ua/statics/pages/files/5e4b8e0dd6ec2.pdf>.

21. Стратегія розвитку Одеської області на 2021-2027 роки. *Одеська обласна державна адміністрація*. URL: <https://oda.odessa.gov.ua/socialeconomic/strategy21-27>.
22. Офіційний сайт Головного управління статистики Одеської області. URL: www.od.ukrstat.gov.ua
23. Регіони України: статистичний збірник 2019. К.: Державна служба статистики України, 2019. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
24. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
25. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociasiyu>
26. Аверчук Р. Прямі іноземні інвестиції в Україні: війна і мир. *Дніпропетровське інформаційне агентство* URL: <http://dia.dp.gov.ua/pryamiiinozemni-investicii%D1%97-v-ukra%D1%97ni-vijna-i-mir/>
27. Розпутенко І.В., Москаленко С.О. Пріоритетні напрями розвитку гуманітарної сфери в Україні. *Державне управління: теорія та практика*. 2012. № 2. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12RIVKPP.pdf>
28. Ретинг інвестиційної привабливості регіонів. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/investment/Investment_Report_Short_version2013.pdf
29. Інвестиційний клімат в Україні погіршився. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/investitsionnyu-klimat-ukraine-uhudshilsya-1562068811.html>
30. Інвестиційний атлас регіону. URL: <https://oda.odessa.gov.ua/news/v-odeskij-oblasti-prezentovali-investicijnij-atlas-regionu>
31. Інвестиційний портал Одеської області. URL: <http://invest.odessa.gov.ua/>
32. Інвестиційні проекти. URL: <https://odessa5t.com.ua/projects>.